

บูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์*

Integrating Pānātipāta Protection within the Buddhist Paradigm

¹ไกรราช แก้วเกตุพงษ์ และ ประยงค์ แสนบุราณ¹Krairat Kaewketpong and Prayong Sanburan

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand.

¹Corresponding Author's Email: bharat.hanted@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปาณาติบาต 2) เพื่อศึกษาพุทธกระบวนทัศน์ที่เกี่ยวกับการป้องกันปาณาติบาต 3) เพื่อบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ และ 4) เพื่อนำเสนอแนวทางบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสาร เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากพระไตรปิฎกและอรรถกถา แปล เอกสารทางวิชาการ งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูล 15 รูป/คน ในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการพุทธศาสนาฝ่ายพระภิกษุ จำนวน 10 รูป และกลุ่มนักวิชาการพุทธศาสนาฝ่ายฆราวาส จำนวน 5 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาสังเคราะห์ขึ้นเป็นองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า 1) การทำลายชีวิตสัตว์ เกิดจากอำนาจของความโลภ ความโกรธ ความลุ่มหลงครอบงำจิตใจให้มีสภาวะโง่เขลา โหดเหี้ยม ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมล้างผลาญทำลายชีวิตกัน ปาณาติบาตขัดต่อหลักศีลธรรมและความดีงามเพราะเป็นบ่อนทำลายความสุข ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายร้ายแรงต่อกัน สร้างความสับสนวุ่นวาย กระทั่งต่อการอยู่ร่วมกันโดยปกติของสรรพสัตว์ 2) พุทธกระบวนทัศน์ที่เหมาะสมกับการป้องกันปาณาติบาตมี 3 ลักษณะ คือ 1. การรักษาศีลข้อตนเว้นจากการทำลายชีวิตเพื่อควบคุมพฤติกรรมการเบียดเบียน 2. การบำเพ็ญคุณธรรมเพื่อข่มความคิดในทางเบียดเบียน 3. การพัฒนาปัญญาให้รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดีเพื่อตนเว้นจากการเบียดเบียนได้เด็ดขาด 3) บูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ ได้แก่ 1. การฝึกอบรมศีลเพื่อมุ่งพัฒนาบุคลิกภาพให้เรียบร้อยสวยงาม หาเลี้ยงชีวิตด้วยความชอบธรรม เป็นการเสริมสร้างพฤติกรรมตนเองให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน 2. การฝึกอบรมสมาธิเพื่อมุ่งพัฒนาสุขภาพจิตให้สะอาดใส ชัมแข็งมั่นคง เอื้อเพื่อแผ่แผ่กัน เป็นการเสริมสร้างความคิดให้ตั้งอยู่ในอาการที่ไม่เบียดเบียน 3. การฝึกอบรมปัญญาเพื่อมุ่งพัฒนาทั้งด้านบุคลิกภาพและสุขภาพจิตให้มีความสมดุลควบคู่กัน สามารถแยกแยะผิดชอบชั่วดี รู้คุณรู้โทษ เป็นการเสริมสร้างชีวิตตนเองให้เป็นอิสระ ปราศจากความทุกข์ ความเดือดร้อน และปลอดภัยจากปัญหาในชีวิตได้อย่างมั่นคง 4) แนวทางบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ คือ CSS Model C = Control ควบคุมพฤติกรรม S = Suppress ระงับความคิด S = Stop หยุดยั้งได้ทั้งความคิดและพฤติกรรมเบียดเบียน องค์ความรู้ใหม่มุ่งพัฒนาชีวิตให้มีปัญญารู้เห็นถูกต้อง เกิดความเรียบร้อยทางกาย วาจา และอาชีพ มีจิตใจที่ดีงาม ก่อให้เกิดความผาสุก ไม่เดือดร้อนทั้งภายในและภายนอก อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

*Received December 31, 2024; Revised March 3, 2025; Accepted March 12, 2025



คำสำคัญ: การป้องกัน; บุรณาการ; ปาณาติบาต; พุทธกระบวนทัศน์

Abstract

The research article aimed to achieve the following objectives: (1) to examine the theoretical framework of *Pāṇātipātā*; (2) to explore the Buddhist paradigm concerning the prevention of *Pāṇātipātā*; (3) to integrate preventive measures for *Pāṇātipātā* within the Buddhist worldview; and (4) to propose a comprehensive, integrated approach to the prevention of *Pāṇātipātā* from a Buddhist perspective. The study employed a qualitative documentary research methodology, utilizing an analysis of primary sources such as the *Tipiṭaka* and *Atthakathā* (translated versions), along with relevant academic literature and prior research. Additionally, in-depth interviews were conducted with 15 individuals from Roi Et Province, comprising two groups: 10 monastic Buddhist scholars and 5 lay Buddhist academics. The collected data were then synthesized to generate new knowledge and to present the research findings.

The study revealed the following key findings: 1) The destruction of animal life is primarily driven by the mental defilements of greed, anger, and infatuation, which dominate and degrade the mind, leading to cruelty and destructive behavior. *Pāṇātipātā* is fundamentally opposed to morality and virtue as it undermines happiness, causes significant harm among beings, instills fear, and disrupts the harmonious coexistence of all living entities; 2) The Buddhist paradigm for the prevention of *Pāṇātipātā* comprises three core elements: (a) adherence to the precept of abstaining from taking life, which serves to regulate harmful actions towards others; (b) cultivation of moral discipline to suppress harmful thoughts; and (c) development of wisdom that enables discernment between right and wrong, thereby fostering absolute non-harmful conduct; 3) The integration of *Pāṇātipātā* prevention within the Buddhist framework includes: (a) moral training aimed at cultivating a virtuous character and earning a livelihood righteously, thereby reinforcing non-harmful behavior; (b) meditation practice to promote mental well-being characterized by clarity, stability, strength, and kindness, which supports the development of non-harming intentions; and (c) holistic mental and personality training to achieve a balanced state, enabling the individual to distinguish right from wrong, recognize virtue and vice, and thereby strengthen personal resilience, freedom from suffering, and safety from life's adversities; and 4) The study proposes an integrative model for preventing *Pāṇātipātā* based on the Buddhist perspective, termed the CSS Model: C (Control) refers to regulating one's actions; S (Suppress) involves restraining harmful thoughts; and the second S (Stop) denotes the cessation of both harmful thoughts and behaviors. This model aims to cultivate wisdom, correct perception, order in body, speech, and livelihood, and a wholesome mind, ultimately fostering happiness, freedom from internal and external suffering, and peaceful coexistence.

Keywords: Protection; Integration; *Pāṇātipātā*; Buddhist Paradigm

บทนำ

สรรพสัตว์ในโลกนี้ทั้งมนุษย์และสัตว์ดิรัจฉานต่างก็มีความรักความหวงแหนชีวิตของตนเอง มีความปรารถนาที่จะมีชีวิตอยู่อย่างสงบสุขปราศจากความทุกข์ไม่ต่างกัน และไม่ต้องการให้ใครมาเบียดเบียนหรือล้าผลาญทำลายชีวิตของตน (Somdej Phra Wanrat (Chun Brahmakutto), 2014) ดังพุทธพจน์ว่า “สัตว์ทั้งหมดย่อมหวาดหวั่นต่ออาชญาคือการฆ่าหรือการเบียดเบียน สัตว์ทั้งหมดย่อมกลัวต่อความตาย ชีวิตย่อมเป็นที่รักของสัตว์ทั้งหมด” (Tipiṭaka and Atthakathā Translation, Volume 42, 2016) แต่มนุษย์ต่างจากสัตว์ดิรัจฉานตรงที่ว่ามนุษย์รู้จักตั้งคำถาม รู้จักแสวงหาคำตอบ และเมื่อจะตอบปัญหาก็มักจะตอบอย่างมีเหตุผล แม้ว่าสัตว์อื่นก็มีปัญหาเหมือนกันแต่ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่ามนุษย์มีเหตุผล เพราะรู้จักแสวงหาความรู้และพัฒนาได้อย่างไม่มีขีดจำกัด (Thongprasit, 1996) ข้อสำคัญคือมนุษย์มีสามัญสำนึกคิดถึงความรู้สึกของผู้อื่นอยู่เสมอ คือมีจิตเมตตาต่อกันและไม่เบียดเบียนกันเป็นปกติ แสดงให้เห็นว่ามนุษย์ต่างจากสัตว์อื่นเพราะอุบัติขึ้นในโลกพร้อมกับมีความปกติตามธรรมชาติ และมีสติปัญญาติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด ส่วนสัตว์ดิรัจฉานไม่มีสติปัญญาเพียงพอที่จะพิจารณาเหตุผลต่าง ๆ แล้วเกิดการแสวงหาความรู้และพัฒนาตนเองให้เหนือไปกว่าสัญชาตญาณได้ จึงมีปกตินิสัยมักเบียดเบียน แสดงออกด้วยความโหดร้ายทารุณต่อกัน และไม่คำนึงถึงความรู้สึกของใครเพราะดำรงชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณ (Somdet Phra Sangharaja (Charoen Suwatthanamahathera), 2006) อย่างไรก็ตาม มนุษย์ผู้มีสติปัญญากลับมีสิ่งหนึ่งที่ติดมาพร้อมกับการเกิด นั่นคือรากเหง้าที่ชาวซิมและสเถิมันอยู่ในจิตใจสองส่วน ส่วนแรกคือรากเหง้าฝ่ายดี ส่วนที่สองคือรากเหง้าฝ่ายเลวร้ายที่เรียกว่า อกุศลมูล ได้แก่ ความอยากได้ ความขัดเคือง และความลุ่มหลง (Phromtha, 2011) อกุศลมูลที่มีอยู่ภายในจิตของมนุษย์นี้ เมื่อเข้าครอบงำบุคคลผู้มีจิตเปราะบางแล้ว ก็มักจะพ่วงเล็งอยากได้ขั้นรุนแรง มักโกรธง่ายไม่รู้จักกักเก็บอารมณ์ เชื้อถืออะไร ๆ ในทางที่ผิด และมักแสดงออกในเชิงลักษณะที่ผิดศีลธรรม (Ngamjitcharoen, 2009) ทำให้มนุษย์มักแสวงหาและยึดฉวยผลประโยชน์เพื่อแย่งชิงเอาเปรียบกันโดยไม่คำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดแก่ตนเองคนอื่นหรือส่วนรวม อีกทั้งยังพยายามสร้างเครื่องมือเครื่องใช้สำหรับเบียดเบียนทำลายล้างกัน มนุษย์เจริญขึ้นเท่าใดเครื่องมือฆ่าฟันทำลายกันก็เจริญขึ้นเท่านั้น จึงทำให้มนุษย์อยู่กันด้วยความหวาดระแวงและเพิ่มความทุกข์มากขึ้น (Phra Ratchawaramuni (Prayut Payutto), 1986) ปัญหาเหล่านี้มักเกิดขึ้นกับบุคคลผู้ไม่รู้ศีลธรรมขาดคุณธรรมและขาดปัญญาในการดำเนินชีวิต จึงบ่อเกิดของความตกต่ำเสื่อมทรามทางศีลธรรมมองไม่เห็นโทษ นำไปสู่พฤติกรรมการล่วงละเมิดชีวิต เช่น การฆ่า การเบียดเบียน การทำสงครามทำลายล้างกัน พุทธศาสนาเรียกพฤติกรรมเหล่านี้ว่า ปาณาติบาต ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายต่อตนเองและผู้อื่น กระทบกระเทือนต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคม (Muthukan, 1992)

ปาณาติบาตเป็นปัญหาทางศีลธรรมขั้นพื้นฐานประการแรกในพุทธศาสนา หรือเป็นหลักธรรมขั้นต่ำสุดที่มนุษย์จะต้องมีเพราะเป็นไปเพื่อความสงบสุขของสังคม หากขาดศีลธรรมขั้นพื้นฐานไปมนุษย์ในสังคมก็ไม่อาจอยู่ร่วมกันอย่างเป็นปกติสุขได้ (Phromtha, 1992) ในสังคมไทยที่มีประชากรนับถือพุทธศาสนาเป็นอันดับหนึ่งของประเทศแต่กลับพบปัญหาของปาณาติบาตอยู่ในระดับที่สูงมาก ซึ่งหากนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งคนและสัตว์ในโลกมีสาเหตุการตายที่เกิดจากปาณาติบาตเป็นส่วนมาก แม้ว่าการฆ่ากันตายอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ แต่เมื่อมองในภาพรวมก็ฆ่ากันตายเพราะความโลภ ความโกรธ และความหลงนั่นเอง (Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2008) ซึ่งข่าวสารเกี่ยวกับการประหัตประหารกันเป็นสาเหตุประการต้น ๆ ที่ทำให้คนในสังคมไทยไม่มีความสุข เกิดความหวาดกลัวและหวาดระแวงในการดำรงชีวิต ยิ่งใน



ปัจจุบันสังคมไทยมีความเจริญก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ปัญหาของปาณาติบาตยากต่อการป้องกันและแก้ไข เพราะผู้คนขาดการขัดเกลาฝึกหัดพัฒนาตน พวกเขาสัมผัสทางศีลธรรม หลงเพลิดเพลินในการเสพติดความสุขทางวัตถุนิยมไม่เห็นโทษ ก่อเกิดสภาวะทางจิตใจที่เสื่อมโทรมนำไปสู่พฤติกรรมที่เสื่อมเสียจนทำลายระเบียบวินัยและความดีงาม ซึ่งขัดแย้งต่อความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมนุษย์ สิ่งแวดล้อม และสัตว์อื่น ๆ เข้าหาสันติภาพและความสุขได้ยากขึ้น (Rahula, 1989)

พระพุทธเจ้าทรงมองเห็นภัยเห็นทุกข์เห็นโทษที่เกิดจากปาณาติบาต และเห็นคุณประโยชน์ของการงดเว้นจากปาณาติบาต พระพุทธองค์จึงได้วางแนวปฏิบัติที่เป็นพุทธกระบวนทัศน์ไว้ให้พุทธศาสนิกชนผู้มีจิตศรัทธาปฏิบัติได้ฝึกหัดปฏิบัติพัฒนาความประพฤติของตน มุ่งเพื่อจะไม่ให้มีการเบียดเบียนทำลายกัน เพราะโลกที่เป็นสุขคือโลกที่ไร้การเบียดเบียน (Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto), 2010) หลักการเหล่านี้เป็นหลักความจริงที่มีอยู่แล้วในกฎของธรรมชาติ ซึ่งพระพุทธองค์เป็นผู้ค้นพบแล้วนำมาจัดตั้งวางเป็นระบบระเบียบในหมู่มนุษย์ ซึ่งมีความมุ่งหมายเพื่อให้คนในสังคมมีความชอบธรรมเป็นธรรมและความดีงาม โดยพุทธกระบวนทัศน์ที่เป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่หนึ่ง การปฏิบัติเพื่อควบคุมกายวาจาไม่ให้ทำร้ายไม่ให้กล่าวร้ายกันด้วยศีล เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกฝนพัฒนามนุษย์ในขั้นที่เกี่ยวกับพฤติกรรมเพื่อรักษาให้อยู่ในปกติวิสัยของมนุษย์ทำให้แสดงพฤติกรรมออกในทางที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และเป็นประโยชน์สุขแก่ตนเองและหมู่มนุษย์ในสังคม (Somdet Phra Buddhaghosacariya (P. A. Payutto), 2022) ด้านที่สอง การปฏิบัติเพื่อข่มระงับอารมณ์ร้ายทางใจไม่ให้คิดปองร้ายอาฆาตพยาบาทต่อกันด้วยสมาธิ เป็นการฝึกจิตใจให้มีความสงบ หนักแน่น มั่นคง เข้มแข็ง และเจริญในคุณธรรมทั้งหลาย และด้านที่สาม การปฏิบัติเพื่อตัดขาดจากความทุกข์และปัญหาความไม่สงบสุขทั้งปวงให้หมดไปจากชีวิตด้วยปัญญา เป็นการเสริมสร้างความรู้คิด ความเข้าใจในเหตุผลทั้งหลาย เพื่อเห็นความเป็นจริงของโลกและชีวิต สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระได้ไม่ตกอยู่ภายใต้การครอบงำของกิเลสทั้งหลาย (Somdet Phra Buddhaghosacariya (P. A. Payutto), 2022) ดังนั้นปาณาติบาตจึงเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนภายใต้กรอบกระบวนกรป้องกันเชิงบูรณาการ ด้วยการนำพุทธกระบวนทัศน์มาบูรณาการเสริมสร้างศีลธรรม คุณธรรม และปัญญา ให้เกิดเป็นผลสำเร็จแบบยั่งยืน ตามเจตนารมณ์ของพุทธศาสนาที่มุ่งหวังให้มนุษย์ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ทำร้ายกัน ไม่ล้างผลาญชีวิตกัน เพราะชีวิตเป็นเครื่องรับรองทุกสิ่งทุกอย่าง ถ้าไม่มีชีวิตแล้วอย่างอื่นก็ไม่มีความหมายอะไร ฉะนั้น เรื่องชีวิตจึงเป็นเรื่องสำคัญกว่าทุกเรื่อง (Muthukan, 1992) ซึ่งเรื่องสิทธิในร่างกายและชีวิตเป็นหน้าที่โดยตรงและเป็นหน้าที่อันสำคัญของมนุษย์ที่จะต้องพิทักษ์รักษาไว้เพื่อจุดประสงค์อันเดียวกัน คือรักษาความสุขเกลียดความทุกข์ (Atthaphat, 2007)

บทความวิจัยนี้ เกิดจากแรงบันดาลใจที่จะหาแนวทางในการป้องกันปัญหาเกี่ยวกับปาณาติบาต ดังนั้นผู้วิจัยจะนำเสนอผลการศึกษามุ่งบูรณาการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ต่อไป โดยมีเป้าหมายหลักคือการมุ่งพัฒนาชีวิตคนในสังคมไทยให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียนกันทั้งด้านความคิด คำพูด และการกระทำ เพื่อสนับสนุนให้ผู้คนในสังคมไทยมีศีลธรรม มีคุณธรรม และมีปัญญา อันเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตที่มีความสุขและสันติต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปาณาติบาต
2. เพื่อศึกษาพุทธกระบวนทัศน์ที่เกี่ยวกับการป้องกันปาณาติบาต
3. เพื่อบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์
4. เพื่อนำเสนอแนวทางบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยเพื่อตอบคำถามวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาด้านเนื้อหาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎี (Documentary Study) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย พ.ศ. 2559 และเอกสารชั้นทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ หนังสือ ตำรา บทความจากวารสาร ข้อมูลจากเว็บไซต์ สารนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ คุชฌ์นิพนธ์ รวมถึงงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากห้องสมุดสถาบันการศึกษา และอินเทอร์เน็ต แล้วรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาจำแนกประเภทตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ มาอธิบายและวิเคราะห์เชิงเนื้อหาที่ถูกต้องชัดเจน แล้วสรุปแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับปณาดิบัติและพุทธกระบวนทัศน์ที่เกี่ยวกับการป้องกันปณาดิบัติ

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยมีการติดต่อล่วงหน้าก่อนแล้วจึงดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันเวลาที่ผู้ทรงคุณวุฒิสะดวกต่อการให้ข้อมูลสำคัญ และมีหนังสือขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่ออกให้โดยบัณฑิตวิทยาลัยในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ประกอบในการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) กลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยเลือก ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 15 รูป/คน ในเขตพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วยพระภิกษุ 10 รูป ขรवास 5 คน โดยเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถซึ่งมีบทบาทสำคัญต่อการเผยแผ่หลักธรรมและอบรมสั่งสอนนักศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการกำหนดโครงสร้างที่ระบุประเด็นคำถามตามแนวคิด 3 Question Words ได้แก่ “value questions” ถามความคิดเห็น “Feeling questions” ถามความรู้สึกกับเหตุการณ์ และ “Knowledge questions” ถามเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นจริง ในลักษณะคำถามปลายเปิดโดยไม่บังคับให้ตอบว่า “ใช่-ไม่ใช่ ถูกต้อง-ไม่ถูกต้อง” ในประเด็นที่เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในปณาดิบัติ ปัญหาและผลกระทบของปณาดิบัติ พุทธกระบวนทัศน์ในการป้องกันปณาดิบัติ และข้อเสนอแนะในการบูรณาการการป้องกันปณาดิบัติด้วยพุทธกระบวนทัศน์ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 รูป/คน ตรวจสอบความเชื่อมั่นตามระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เมื่อได้แบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วจึงติดต่อขออนุญาตสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเก็บข้อมูล และนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาขั้นตอนที่ 1-3 มาบูรณาการตามหลักพุทธกระบวนทัศน์ให้ได้แนวทางที่เหมาะสมกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาปณาดิบัติที่เกิดขึ้นกับคนในสังคมไทย

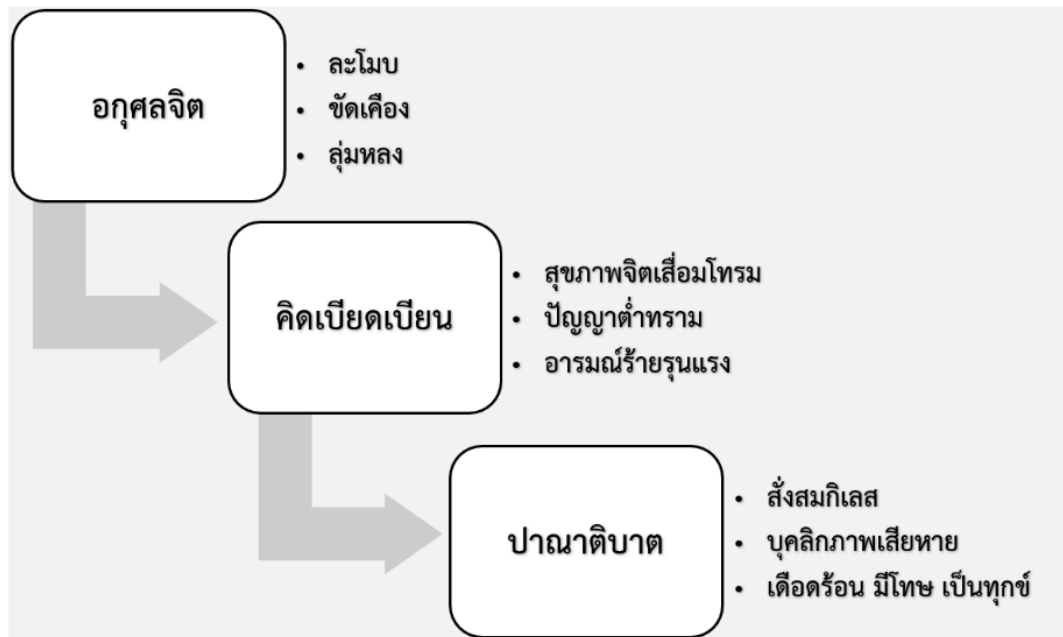
ขั้นตอนที่ 5 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการบันทึกเสียง การบันทึกวิดีโอ การจดบันทึกภาคสนาม (Field Note) และการสังเกตการณ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในประเด็นของผลกระทบที่เกิดจากปัญหาของปณาดิบัติในพื้นที่เป้าหมาย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาพัฒนาและกำหนดเป็นกรอบเพื่อการออกแบบสร้าง Model เป็นแนวทางบูรณาการการป้องกันปณาดิบัติด้วยพุทธกระบวนทัศน์

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสังเคราะห์ข้อมูล จัดหมวดหมู่ ลดทอนข้อมูล และจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย (Descriptive Presentation of the Research Results) ผู้วิจัยนำเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ไปสู่การสรุปผล คือ เรียบเรียงออกมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดประชุมนำเสนอองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย และรับฟังความคิดเห็นในห้องประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสมกับการเป็นองค์ความรู้ที่ใช้เป็นต้นแบบสำหรับสร้างเสริมบุคลิกภาพที่ดี มีสุขภาพจิตที่เบิกบาน และเพิ่มพูนปัญญา

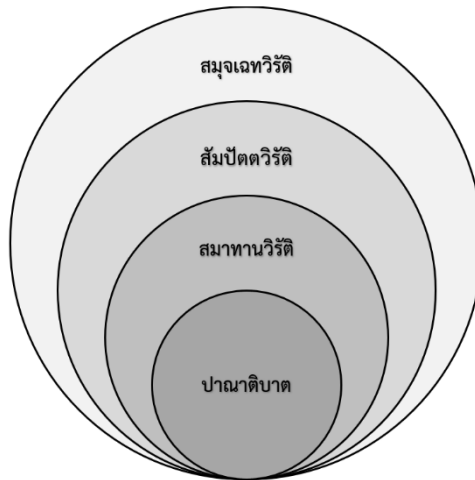
ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปาณาติบาต ผลการวิจัยพบว่า ปาณาติบาตเป็นปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการล่วงละเมิดชีวิตผู้อื่น แบ่งออกได้ 2 บริบท คือ 1) ในบริบททั่วไปหมายถึงการฆ่าคนอื่น มุ่งหมายไปยังชีวิตของมนุษย์เท่านั้น จัดเป็นปัญหาพื้นฐานทางจริยธรรมเพราะเป็นการล่วงละเมิดสิทธิในการมีชีวิตอยู่ของผู้อื่น ไม่มีสาเหตุที่ปรากฏแน่ชัดซึ่งอาจเกิดจากความสัมพันธ์หลายด้านทั้งด้านจิตใจ สังคม สภาพแวดล้อม สิ่งสนับสนุน ได้แก่ อุปกรณ์ที่สามารถหยาบจับได้ เช่น ปืน มีด ท่อนไม้ หรือมีเหตุชักนำ เช่น แรงจูงใจ 2) ในบริบทของพุทธศาสนาหมายถึงการฆ่าสัตว์อื่น มุ่งหมายครอบคลุมไปยังชีวิตของคนและสัตว์ดิรัจฉาน พุทธศาสนามองเห็นว่าการล่วงละเมิดชีวิตกันเป็นสิ่งที่ทุกชีวิตไม่พึงปรารถนาจะเกิดขึ้นกับตนเอง จึงห้ามไม่ให้ลงมือทำลายชีวิตสัตว์ทุกชนิด ปาณาติบาตเป็นกิเลสอย่างหยาบคือการได้แสดงพฤติกรรมล่วงละเมิดชีวิตของคนอื่นหรือสัตว์อื่น จัดเป็นปัญหาพื้นฐานทางศีลธรรมเพราะการล่วงละเมิดชีวิตคนและสัตว์อื่นมีความผิดตามกฎศีลธรรม คือศีลข้อปาณาติปาตาชาติไป พฤติกรรมการล่วงละเมิดนี้สืบเนื่องมาจากการขาดศีลควบคุมพฤติกรรมตนเอง การขาดคุณธรรมข่มระงับอารมณ์ และการขาดปัญญาในการดำเนินชีวิต จึงถูกอำนาจของความละโมภ ความขัดเคือง และความลุ่มหลง อย่างใดอย่างหนึ่ง หรืออาจเกิดขึ้นพร้อมกัน เป็นแรงผลักดันให้กำเริบขึ้นบีบคั้นจิตใจให้มีอาการไฝดำนนำไปสู่พฤติกรรมการล่วงละเมิดชีวิตอื่นในที่สุด จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับปาณาติบาตในคัมภีร์วินัยปิฎกมหาวิภังค์อรรถกถา คัมภีร์อภิธรรมมัตถสังคหะ และคัมภีร์มงคลดทีปนี (ปฐโม ภาค) พบว่า ปาณาติบาตย่อมสำเร็จได้เมื่อครบองค์ประกอบทั้ง 5 ประการ ได้แก่ 1. เป็นสัตว์มีชีวิต 2. รู้ยั่วว่าสัตว์นั้นยังมีชีวิต 3. มีเจตนาฆ่า 4. มีความพยายามฆ่า และ 5. ทำให้สัตว์นั้นตายด้วยความพยายามฆ่าที่ประกอบด้วยเจตนาร้าย ในกรณีที่ครบองค์ประกอบทั้ง 5 ข้อ เช่น ไม่มีเจตนาฆ่า การกระทำนั้นย่อมไม่เข้าข่ายความผิดและเป็นโทษ ส่วนการฆ่าที่ประกอบด้วยเจตนาไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ดิรัจฉานย่อมมีความผิดบาปเหมือนกัน ต่างกันเพียงฆ่ามนุษย์มีโทษมาก ฆ่าสัตว์ดิรัจฉานมีโทษน้อยกว่า เพราะการมีเจตนาฆ่าที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของโลภะโทสะโมหะ ปาณาติบาตประกอบด้วยความพยายาม 2 อย่าง คือ การฆ่าด้วยตนเองและการสั่งให้ผู้อื่นฆ่า อาจมีเป้าหมายที่เจาะจงก็ได้ หรือไม่เจาะจงก็ได้ ปาณาติบาตส่งผลกระทบกระเทือนต่อตนเองและผู้อื่น คือมีโทษภัย มีความเดือดร้อนเสียหาย สร้างความหวาดระแวง ทำลายความสุขต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และเป็นความทุกข์อย่างยิ่ง สรุปเป็นแผนภูมิ ดังนี้

Picture 1: The Process of Killing (*Pāṇātipāta*)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาพุทธกระบวนทัศน์ที่เกี่ยวกับการป้องกันปาณาติบาต ผลการวิจัยพบว่า ปาณาติบาตเกิดขึ้นหลายร้อยปีก่อนยุคพุทธกาล เนื่องจากพราหมณ์บางพวกได้ดัดแปลงการบูชาเพื่อกำจัดศัตรูทางการเมืองและเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน โดยการฆ่าสัตว์และฆ่าคนเพื่อบูชายัญ ทำให้ชาวชมพูทวีปในสมัยนั้นมีแต่การเบียดเบียนเช่นฆ่ากัน แต่เมื่อพระพุทธเจ้าได้อุบัติขึ้นก็ทรงทำลายความเชื่อดั้งเดิม แล้วปฏิวัติแนวคิดเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ คือทรงมีเจตนารมณ์ห้ามทำลายชีวิตมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ เป็นประการแรก เพราะเล็งเห็นว่าทุกชีวิตมีธรรมชาติที่เหมือนกันคือรักสุขเกลียดทุกข์ ไม่ปรารถนาให้ใครมาเบียดเบียนทำร้ายตน พระองค์จึงทรงบัญญัติข้อห้ามฆ่าสัตว์ไว้เป็นศีลขั้นพื้นฐานข้อแรก โดยมุ่งหมายให้มนุษย์มีเมตตากรุณาต่อแผ่แก่สัตว์ทั้งปวง ไม่เบียดเบียนกัน ไม่ละเมิดร่างกายและชีวิตของกัน เพื่อจะไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเอง และทำลายความสุขของผู้อื่นและสังคม โดยทรงวางแนวทางในการปฏิบัติเพื่องดเว้นปาณาติบาตไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) สมาทานวิริติ คือการรักษาศีลขั้นพื้นฐานข้อแรก “เจตนางดเว้นจากการทำลายชีวิตอื่น” ในการควบคุมพฤติกรรมการล่วงละเมิดชีวิตอื่น เพื่อการขัดเกลาพฤติกรรมบุคคลให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียนและไม่ทำลายชีวิตกัน ทำให้เกิดความประพฤติที่เรียบร้อยดีงาม เป็นการควบคุมพฤติกรรมตนเองชั่วคราว โดยการส่งเสริมการควบคุมพฤติกรรมแบบยั่งยืนสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกอบรมพัฒนาศีล ประกอบด้วย สัมมาวาจา คือมีวาจาที่ถูกต้องสุจริต สัมมากัมมันตะ คือมีการกระทำที่ถูกต้องสุจริต และสัมมาอาชีวะ คือมีอาชีพที่ถูกต้องชอบธรรม เพื่อขัดเกลาพฤติกรรมให้สวยงามและประณีตมากยิ่งขึ้น และยังกำจัดกิเลสอย่างหยาบได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) สัมปัตตวิริติ คือการบำเพ็ญคุณธรรม “หิริโอตตปปะ เมตตากรุณา ขันติ และอภัยทาน” ในการข่มระงับความรุนแรงของอกุศลจิตให้บรรเทาลง เพื่อปลูกฝังให้บุคคลมีจิตที่ตั้งอยู่ในความไม่คิดปองร้าย ไม่คิดเบียดเบียนหรือทำลายกัน ทำให้เกิดความคิดที่ดีงาม เกลียดกลัวความเดือดร้อน ยังการไม่ล่วงละเมิดให้เกิดขึ้นได้ เป็นการข่มระงับอารมณ์ร้ายชั่วคราว โดยการส่งเสริมการข่มอกุศลจิตแบบยั่งยืนสามารถเกิดขึ้นได้ด้วยการฝึกอบรมพัฒนาสมาธิ ประกอบด้วย สัมมาวายามะ คือมีความเพียรพยายามที่ถูกต้อง สัมมาสติ คือมีความระลึกที่ถูกต้อง และสัมมาสมาธิ คือมีความตั้งใจมั่นที่ถูกต้อง เพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตให้เข้มแข็ง หนักแน่น มั่นคง สง่างาม และยับยั้งความกำเริบของกิเลสไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) สมุจเฉทวิริติ คือการพัฒนาปัญญาให้ตั้งอยู่ในความเป็นอริยชน จึงจะสามารถงดเว้นจากปาณาติบาตได้เด็ดขาด โดยวิธีการ

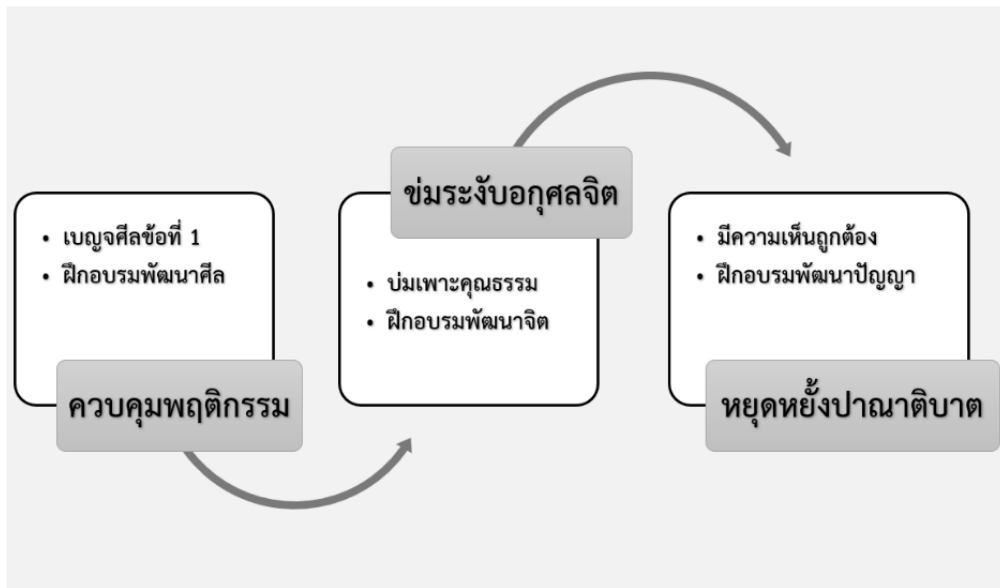
เข้าถึงความเป็นอริยชนต้องอาศัยการฝึกอบรมพัฒนาชีวิตให้ครบทั้ง 3 ด้านพร้อมกัน คือศีล สมาธิ และปัญญา จึงจะดำเนินชีวิตไปได้อย่างบริสุทธิ์ เป็นอิสระ และปลอดภัยจากปัญหาในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สรุปเป็นแผนภูมิ ดังนี้



Picture 2: The Buddhist Paradigm for the Prevention of Killing (*Pāṇātipāta*)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า

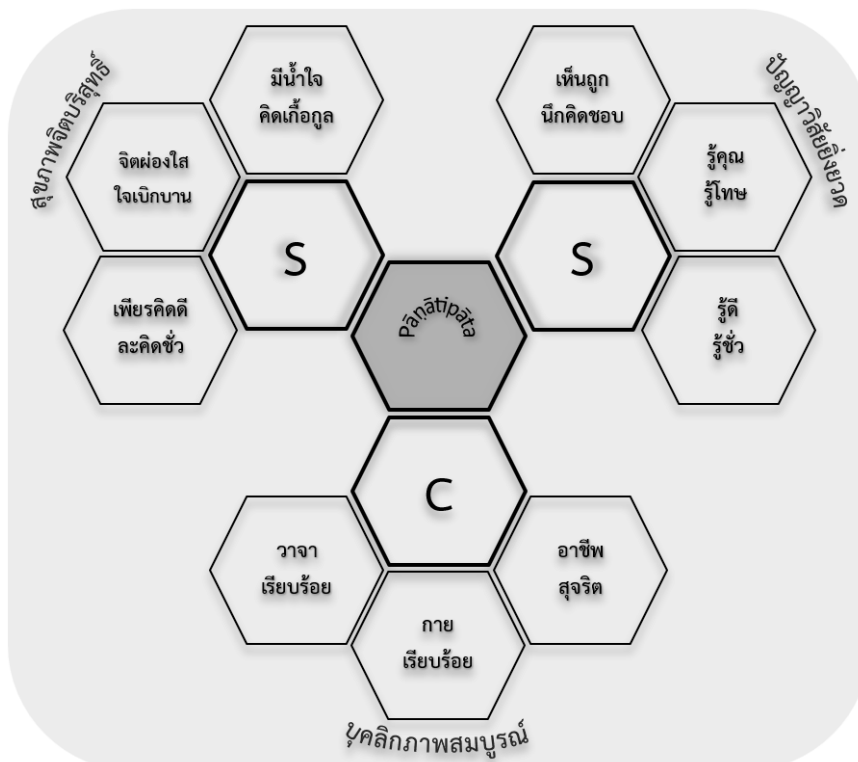
- 1) บูรณาการการป้องกันปาณาติบาตขั้นควบคุมพฤติกรรมด้วยพุทธกระบวนทัศน์ ได้แก่ บูรณาการศีลขั้นพื้นฐานข้อที่ 1 ในการควบคุมพฤติกรรมตนเอง ควบคู่กับ บูรณาการศีลสิกขาส่งเสริมเพิ่มเติมศีลในการควบคุมพฤติกรรมตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ การรักษาระเบียบวินัยทางกาย ทางวาจา และทางอาชีวะของตนเองด้วยศีล เพื่อควบคุมพฤติกรรมตนเองให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน มีความประพฤติกายทางวาจาที่สวयงามและประณีต หาเลี้ยงชีวิตได้ด้วยความชอบธรรม ใช้จ่ายทรัพย์ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับสิ่งแวดล้อม เพื่อนมนุษย์ และสัตว์ทั้งหลาย ทำให้ตนเองผู้อื่นและสังคมอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสะดวก ซึ่งมีผลเป็นสันติสุข
- 2) บูรณาการการป้องกันปาณาติบาตขั้นระงับอกุศลจิตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ ได้แก่ บูรณาการคุณธรรมในการข่มอกุศลจิตไว้ ควบคู่กับ บูรณาการจิตตสิกขาส่งเสริมเพิ่มเติมคุณธรรมในการข่มอกุศลจิตให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ การรักษาจิตใจของตนให้เกิดมโนธรรม ด้วยการบ่มเพาะคุณธรรม เพื่อข่มอารมณ์ร้ายหรือระงับอกุศลจิตไว้ให้มีจิตที่ตั้งอยู่ในความคิดที่ไม่เบียดเบียน มีน้ำใจที่ใสสะอาด เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เข้มแข็งมั่นคง ร่าเริงเบิกบาน เป็นการสร้างสมรรถภาพของสุขภาพจิตให้บริสุทธิ์ผ่องใส ทำให้เจริญงอกงามในคุณธรรมทั้งหลาย ซึ่งมีผลเป็นความสุขอย่างยิ่ง
- 3) บูรณาการการป้องกันปาณาติบาตขั้นงดเว้นได้เด็ดขาดด้วยพุทธกระบวนทัศน์ ได้แก่ บูรณาการปัญญาสิกขาส่งเสริมการดำเนินชีวิตเพื่อหยุดยั้งปาณาติบาตได้อย่างเด็ดขาด คือ การดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องและเหมาะสมด้วยการอบรมปัญญาของตนเองให้เป็นสัมมาทิฐิรู้เห็นความจริงอันประเสริฐสูงสุดจนสามารถบรรลุถึงความเป็นอริยชน เพื่อหยุดยั้งความเดือดร้อนเสียหายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตนเองผู้อื่นและสังคมตลอดไป เป็นการสร้างดุลยภาพในการดำเนินชีวิตให้มีความสุขอย่างแท้จริง ปราศจากความเบียดเบียนทางพฤติกรรมและความคิด ไม่มีทุกข์โทษเวรภัย เป็นอิสระ และปลอดภัยจากปัญหาทั้งปวงในชีวิต สรุปเป็นแผนภูมิ ดังนี้



Picture 3: Integrating the Prevention of Killing (*Pāṇātipātā*) through the Buddhist Paradigm

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้สรุปองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวทางบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ ออกเป็น 3 ด้าน ซึ่งสามารถตอบโจทย์ปัญหาการล่วงละเมิดชีวิตกันที่เกิดขึ้นในสังคมไทยและสังคมโลกได้อย่างเหมาะสม ดังนี้



Picture 4: CSS Model

ด้านที่ 1 C = Control หมายถึง การควบคุมพฤติกรรมตนเอง ด้วยการงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ ควบคุมกับการฝึกอบรมพัฒนากายวาจาให้เรียบร้อยสวยงามและประกอบอาชีพสุจริตชอบธรรม เป็นการควบคุม

พฤติกรรมตนเองให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน ทำให้เกิดความสัมพันธที่ดีกับสิ่งแวดล้อมเพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลาย มีผลเป็นสันติสุข ก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่สมบูรณ์

ด้านที่ 2 S = Suppress หมายถึง การระงับอารมณ์ร้าย หรือข่มอกุศลจิต ด้วยการบ่มเพาะคุณธรรมควบคู่กับ การฝึกอบรมพัฒนาจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ มีความเจริญงอกงามในคุณธรรมทั้งหลาย เป็นการลดความรุนแรงของอกุศลจิตภายในจิตใจตนเองให้ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน ทำให้จิตผ่องใสใจเบิกบาน สมรรถภาพทางจิตเข้มแข็งมั่นคง มีผลเป็นความสงบทั้งภายในและภายนอก ก่อให้เกิดสุขภาพจิตที่บริสุทธิ์

ด้านที่ 3 S = Stop หมายถึง การหยุดยั้งจากความเบียดเบียนได้เด็ดขาด ด้วยการฝึกอบรมพัฒนาปัญญาตนเองให้เป็นสัมมาทิฐิ เป็นการพัฒนาชีวิตทั้งด้านบุคลิกภาพและสุขภาพจิตพร้อมกัน ทำให้รู้เห็นอย่างถูกต้องเหมาะสม รู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี เห็นคุณค่าของเมตตาเห็นโทษของพยาบาท ไม่มีความเดือดร้อนเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตนเองผู้อื่นและสังคม ปราศจากความเบียดเบียนทั้งด้านพฤติกรรมและความคิด ปลอดภัยจากปัญหาทั้งปวงในชีวิต มีผลเป็นความรู้แจ้ง ก่อให้เกิดปัญญาวิสัยที่ยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปณาดิบัติแบ่งออกเป็น 2 บริบท ได้แก่ ในบริบททั่วไปหมายถึงการฆ่าคนอื่นด้วยเจตนา มุ่งเน้นเพียงแค่ชีวิตของมนุษย์เท่านั้น ไม่อาจเจาะจงถึงสาเหตุที่แน่นอนได้ซึ่งอาจเกิดจากหลายปัจจัย อาทิ สภาวะทางจิตใจ การเรียนรู้ทางสังคมและสภาพแวดล้อม และปัจจัยสนับสนุน เช่น อาวุธปืน มีด หรือเป้าหมาย เช่น เหี่ยว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Rattanyu (2007) ที่ศึกษาพบว่า สาเหตุที่นำไปสู่การฆ่าผู้อื่นอาจเกิดได้จากหลายสาเหตุ เช่น ความขัดแย้ง ความต้องการในทรัพย์สินเงินทองหรือการารมณ ความโกรธแค้นหรือความไม่พอใจได้ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Suwannabuppha (1975) ในหนังสือเรื่องหลักอาชญาวิทยาที่ว่า พฤติกรรมการฆ่าผู้อื่นไม่สามารถอธิบายสาเหตุได้แน่นอนชัดเจน อาจเกิดขึ้นได้จากสาเหตุทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือสาเหตุทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมก็ได้ ส่วนในบริบทของพุทธศาสนาหมายถึงการฆ่าสัตว์ด้วยเจตนา มุ่งหมายรวมไปยังชีวิตทุกชีวิตที่มีลมหายใจทั้งมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ มีสาเหตุหลักมาจากความโลภความโกรธและความหลง อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแรงผลักดัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phramaha Tawee Thanavaro (Onpussa) (1991) ที่ศึกษาพบว่า ผู้ฆ่าสัตว์ย่อมมีเจตนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอกุศลมูลอันประกอบด้วยโลภะ โทสะ และโมหะ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phramaha Khuntong Khemsiri (Kaewsamut) (2014) ที่ศึกษาพบว่า การฆ่าสัตว์มีสาเหตุมาจากปัญหาภายในทั้งนั้น คือ โลภะ โทสะ และโมหะ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Phromtha (1998) ในหนังสือพุทธศาสนากับปัญหาจริยศาสตร์ โสภณีย์ ทำแท้งและการุณยฆาตที่ว่า การฆ่าสัตว์เกิดจากแรงผลักดันของโลภะ โทสะ และโมหะ ที่แน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามสาเหตุของปณาดิบัติทางพุทธศาสนามีความแตกต่างจากมุมมองเชิงจิตวิทยาและสังคมวิทยาของ Phoraksa, and Lerdtomornsakul (2022) ในบทความวิชาการเรื่องวิเคราะห์มุมมองเชิงจิตวิทยาและสังคมวิทยาของฆาตกรต่อเนื่องที่ว่า ฆาตกรส่วนใหญ่มีความผิดปกติทางจิต เพราะขาดการดูแลด้านสภาพแวดล้อมในวัยเด็ก รวมถึงความบกพร่องทางสังคม และ Saengcharoensap (2016) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ผู้กระทำความผิดมักเป็นผู้ป่วยทางจิต ส่วนใหญ่จะไม่แสดงอาการป่วยที่เห็นได้ชัดเจน ปณาดิบัติส่งผลกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขในสังคมของมนุษย์และการเป็นอยู่ของสัตว์อื่น เพราะก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายต่อตนเองผู้อื่นและสังคม สร้างหวาดกลัวหวาดระแวง มีโทษ เป็นเวรภัย และเป็นทุกข์ ที่สำคัญเป็นเหตุแห่งความเสื่อมจากมรรคผลนิพพานในชาติปัจจุบัน เมื่อตายไปย่อมนำไปเกิดในนรก ดิรัจฉาน เปตต หากวิบากเบาได้มาเกิดเป็นมนุษย์ย่อมมีอายุสั้นและมีโรครุม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Maechee Wongphet Kongjan (2012) ที่

ศึกษาพบว่า ความรุนแรงที่ถูกขับเคลื่อนด้วยราคะ โทสะ โมหะ ย่อมส่งผลให้ผู้กระทำเดือดร้อนทั้งในโลกนี้และโลกหน้า เป็นเหตุแห่งการก่อเวรภัยและเป็นเหตุแห่งการเสื่อมจากมรรคผลนิพพานในชาติปัจจุบัน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Buddhadasa Bhikkhu (1977) ในหนังสือเรื่องศีลธรรมกับมนุษย์โลกที่ว่า กิเลสอย่างหยาบมีการฆ่าสัตว์เป็นต้น ก่อให้เกิดความตกต่ำเสื่อมทรามทางศีลธรรม ทำให้ตนเองลำบาก ผู้อื่นลำบาก และทุกฝ่ายก็ลำบากไปพร้อมกัน

ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า พุทธกระบวนทัศน์ที่เกี่ยวกับปาณาติบาตมี 3 ลักษณะ ได้แก่ สมทานวิริติ คือการงดเว้นการฆ่าสัตว์ด้วยการรักษาศีล สัมปัตตวิริติ คือการงดเว้นการฆ่าสัตว์ด้วยจิตใจที่ประกอบด้วยเมตตา-กรุณา และสมุจเฉทวิริติ คือการงดเว้นได้เด็ดขาดของอริยชน ซึ่งกระบวนกรรมการป้องกัน 3 ลักษณะนี้ สามารถนำมาแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับปาณาติบาตทั้ง 3 ด้านได้ดังนี้ 1) การนำศีลข้อ “ปาณาติปาตา เวรมณี” มาควบคุมพฤติกรรมให้ตั้งอยู่ในพฤติกรรมไม่เบียดเบียน 2) การนำคุณธรรม “hiri-โอตตปปะ เมตตา-กรุณา ขันติ และอภัยทาน” มาระงับอกุศลเจตนาหรือช่ออารมณ์ร้ายไว้ให้ตั้งอยู่ในความคิดที่ไม่เบียดเบียน 3) การนำปัญญา “สัมมาทิฐิ” มากำกับระดับจิตใจให้เป็นกระบวนธรรมชั้นนำชีวิตทั้งด้านพฤติกรรมและจิตใจในการดำเนินชีวิต รู้คิดพิจารณาเห็นคุณเห็นโทษ รู้ถูกรู้ผิด รู้อะไรเป็นประโยชน์ไม่เป็นประโยชน์ และสามารถเข้าถึงความเข้าใจสรรพสิ่งตามความเป็นจริง คือการบรรลุถึงมรรคและผลในที่สุด เป็นสมุจเฉทวิริติงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ได้เด็ดขาด ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Srisawat (2016) ที่ศึกษาพบว่า หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการควบคุมพฤติกรรมทางกายและทางวาจา คือศีล หลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาจิตคือคุณธรรมตามกระบวนกรของสมาธิ และหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมในการกำจัดกิเลสคือกระบวนกรของปัญญา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Somdet Phra Buddhaghosacariya (P. A. Payutto) (2018) ในหนังสือเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ว่า การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตต้องพัฒนาตัวคนเต็มทั้งระบบครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านพฤติกรรมพัฒนาด้วยศีล ด้านจิตใจพัฒนาด้วยสมาธิ และด้านปัญญาเป็นตัวจัดปรับทุกอย่างทั้งพฤติกรรมและจิตใจให้พัฒนาประสานกันไปได้ลงตัวพอดีและเป็นตัวนำสู่จุดหมายแห่งอิสรภาพและสันติสุข นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Inthasara (2019) ในหนังสือเรื่องศีล สมาธิ ปัญญาที่ว่า ศีลทำให้ความประพฤติสุจริตย่อมถึงโลกที่ไม่มีการเบียดเบียน สมาธิทำให้จิตใจสงบระงับกิเลสได้ย่อมมีใจมั่นคงไม่เบียดเบียนตนและไม่เบียดเบียนผู้อื่น ปัญญาทำให้คนมีชีวิตที่ดีที่สุดย่อมพิจารณาเห็นโทษและพิจารณาหาทางออกจากสิ่งไม่ดี สามารถแก้ไขปัญหาที่ยากได้โดยฉับพลัน และตัดขาดจากกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง

ผลจากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า บูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์สามารถนำมาแก้ไขประเด็นปัญหา 3 ด้าน ได้ดังนี้ 1) นำหลักศีล ควบคุมกับ การฝึกอบรมพัฒนาชีวิตด้านบุคลิกภาพ มาบูรณาการเพื่อปฏิบัติขัดเกลาความประพฤติให้มีกายที่เรียบร้อยสวยงาม ให้มีคำพูดที่หวังดี และให้มีอาชีพที่สุจริตชอบธรรม เป็นการจัดระเบียบชีวิตและสังคมให้อยู่ในสภาพที่ดีเป็นปกติมีความสงบสุข ตั้งอยู่ในความไม่เบียดเบียน และไม่ก่อให้เกิดการเข่นฆ่ากัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phramaha Waranon Thitanon (Nuan Kham) (2002) ที่ศึกษาพบว่า ศีลเป็นหลักของการฝึกฝนตนเองเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามธรรมะอันเป็นรากฐานของสังคม โดยการจะดำเนินชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ต้องงดเว้นจากการฆ่า สังคมก็จะบรรลุจุดหมายที่ทำให้บุคคลอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติและไว้วางใจซึ่งกันและกัน เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี และสันติภาพ 2) นำhiri-โอตตปปะ เมตตา-กรุณา ขันติ และอภัยทาน ควบคุมกับ การฝึกอบรมชีวิตด้านสุขภาพจิต มาบูรณาการเพื่อปฏิบัติบ่มเพาะคุณธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจ เป็นการสร้างสุขภาพจิตให้ดี สะอาดงดงาม มีจิตบริสุทธิ์เป็นกุศล ปราศจากจิตที่คิดประทุษร้ายผู้อื่น ไม่ก่อให้เกิดการเบียดเบียนทำลายล้างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phra Wanlop Vajiravamsa (Detchphew) (2018) ที่ศึกษา



พบว่า คุณธรรมที่ปฏิบัติต่อปาณาติบาตคือ เมตตาและกรุณา ปราศจากความทุกข์ ไม่มีเวร ไม่มีภัย แก่มนุษย์ และสัตว์ทั่วไป การงดเว้นจากการฆ่าเป็นหลักจริยธรรมที่สร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในสังคม มุ่งหวังให้ทุกสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ปราศจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ก็ด้วยอาศัยหลักคุณธรรมเป็นเครื่องช่วงฟุ้งโลก ให้มีความสงบร่มเย็น พ้นจากความแก่งแย่งชิงดีชิงเด่น และการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน 3) นำปัญญามาบูรณาการเพื่อฝึกอบรมพัฒนาตนเองอย่างครอบคลุมทั้งด้านพฤติกรรมและจิตใจให้มีความสมดุลควบคู่กันไปในการดำเนินชีวิต ทำให้สามารถรู้จักผิดชอบชั่วดี รู้คุณรู้โทษ ทำให้มีสุขภาพจิตและบุคลิกภาพเป็นอิสระ ปราศจากทุกข์และโทษทั้งปวง ปลอดภัยจากปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต และกำจัดกิเลสอย่างหยาบมีปาณาติบาตเป็นต้นได้อย่างเด็ดขาดสิ้นเชิง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jinng (2014) ที่ศึกษาพบว่า การพัฒนาปัญญาเป็นเรื่องของการฝึกพัฒนาในด้านการรู้ความจริง เริ่มตั้งแต่ความเชื่อ ความเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ความหยั่งรู้เหตุผล การรู้จักวินิจฉัย ไตร่ตรอง และคิดการต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้รู้เข้าใจตนเองจนเกิดความรู้แจ้งเห็นจริง โดยใช้ความรู้ที่นั่นแก้ไขปัญหาก็เกิดสุขได้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Phra Brahmagunabhorn (P. A. Payutto) (2012) ในหนังสือเรื่องประโยชน์สูงสุดของชีวิตนี้ที่ว่า ปัญญานำไปสู่ชีวิตที่บริสุทธิ์ มีสันติ หายวุ่นวายพลุ่งพล่านกระวนกระวาย ปราศจากความเร่าร้อนแห่งกิเลส หมดสิ่งที่จะก่อให้เกิดหวั่นไหวระเหิด สงบเย็น และมีความพร้อมที่จะทำการทั้งหลายอย่างถูกต้องสมบูรณ์

สมมติฐานการนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ พบว่า การฝึกอบรมศีลทำให้เกิดความเรียบร้อยทางกาย ทางวาจา และทางอาชีพ ไม่มีความเดือดร้อนทั้งภายในภายนอก อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมเพื่อนมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ ได้ด้วยดีเกื้อกูลกัน การฝึกอบรมสมาธิและการบำเพ็ญคุณธรรมทำให้มีจิตใจที่ตั้งมั่น มีน้ำใจ รู้จักละอาย รู้จักให้อภัย รังเกียจความชั่ว เป็นมิตรไมตรี คิดพูดทำสิ่งใดย่อมปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ปราศจากความทุกข์ และการฝึกอบรมปัญญาทำให้รู้เห็นอย่างถูกต้อง รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ รู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์อะไรไม่เป็นประโยชน์ สามารถตัดขาดจากการเบียดเบียน และการล้างผลาญทำลายชีวิตกัน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phra Khrupaladsuvattanamethakul (Chaiyan Surbkrapan) (2013) ที่ศึกษาพบว่า การนำหลักศีล สมาธิ และปัญญา ในมรรคมีองค์ 8 มาบูรณาการให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของคนไทยในสังคมปัจจุบันสามารถแก้ไขปัญหามากมาย ในชีวิตให้เบาบางลง และหมดไปในที่สุด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Phramaha Suthon Yasasilo (Pholchob) (2014) ที่ศึกษาพบว่า การนำหลักไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา มาอบรมให้แก่บุคคลต่าง ๆ ในสังคมให้ได้เรียนรู้ และประพฤติปฏิบัติตามสอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันกับทุกกลุ่มอาชีพ ย่อมทำให้มีกายสุจริต มีจิตสุจริต และมีมโนสุจริต จิตใจมีความตั้งมั่น มีความมั่นคงเข้มแข็ง และทำให้เกิดการรู้แจ้งเห็นจริงในชีวิตได้

สรุป

ปาณาติบาตคือพฤติกรรมการล่วงละเมิดชีวิตกัน จัดเป็นกิเลสอย่างหยาบที่เกิดจากแรงผลักดันของความโลภความโกรธและความลุ่มหลง ส่งผลกระทบกระเทือนต่อตนเองผู้อื่นและสังคม มีโทษ มีเวรภัย มีความเดือดร้อนเสียหาย เกิดความหวาดระแวง ทำลายความสงบสุขต่อการอยู่ร่วมกัน ซึ่งเป็นความทุกข์อย่างยิ่ง ปาณาติบาตเป็นปัญหาที่เนื่องมาจากการขาดศีลธรรมขาดคุณธรรมและขาดปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการป้องกันและแก้ไขอย่างเร่งด่วนด้วยการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ ได้แก่ การรักษากายวาจาและอาชีพตนเองให้ตั้งอยู่ในระเบียบวินัย เพื่อควบคุมพฤติกรรมตนเองไว้ไม่ให้เบียดเบียนล้างผลาญและทำลายชีวิตกัน การรักษาสุขภาพจิตของตนให้ตั้งอยู่ในคุณธรรม มีจิตใจที่สะอาดบริสุทธิ์ มั่นคงเบิกบาน เพื่อข่มระงับอกุศลจิตทางใจไว้ไม่ให้คิดเบียดเบียนอาฆาตพยาบาทและปองร้ายกัน สามารถดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วยสัมมาทิฐิหรือการฝึกอบรมพัฒนาปัญญา

สามารถรู้เห็นอย่างถูกต้อง รู้จักผิดชอบชั่วดี รู้ว่าอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ รู้ว่าอะไรเป็นประโยชน์อะไรไม่เป็นประโยชน์ จนสามารถตัดขาดจากการเบียดเบียน การล้างผลาญทำลายชีวิตกันและกันได้ ซึ่งการงดเว้นจากพฤติกรรมทำลายย่อมทำให้ไม่มีความเดือดร้อนทั้งภายในและภายนอก อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมเพราะตั้งอยู่ในระเบียบวินัย อยู่ร่วมกับสิ่งแวดล้อมเพื่อนมนุษย์และสัตว์อื่น ๆ ได้ด้วยดีเกื้อกูลกัน และย่อมเห็นหนทางที่นำไปสู่การแสวงหาความสุขที่แท้จริง คือการบรรลุมรรคผลและนิพพานในที่สุด อันเป็นเป้าหมายสูงสุดในพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยเรื่อง “บูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ 3 ระดับ ดังนี้

1.1 ระดับโครงสร้าง รัฐบาลควรนำ CSS Model ไปเป็นนโยบายและกลยุทธ์ขับเคลื่อนดำเนินการปฏิบัติในหน่วยงานต่าง ๆ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ท้องถิ่น สถาบันทางศาสนา สถาบันทางการศึกษา เช่น ทำแผนส่งเสริมให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองนำไปใช้อบรมสั่งสอนบุตรหลาน หรือส่งเสริมให้ครูอาจารย์นำไปใช้อบรมสั่งสอนเด็กนักเรียนหรือลูกศิษย์ เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้ได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีศีลธรรมในการควบคุมพฤติกรรมตนเองให้มีระเบียบเรียบร้อย มีคุณธรรมรู้จักละอายบาปรังเกียจความชั่ว มีสุขภาพจิตที่สะอาดงดงาม หวังดีเกื้อกูลกัน และมีปัญญารู้จักพิจารณาหาเหตุผล ซึ่งจะเป็นการป้องกันและการสร้างภูมิคุ้มกันในการรับมือกับปัญหาการฆ่ากันตาย หรือภัยก่อการร้ายได้เป็นอย่างดี

1.2 ระดับครอบครัว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรผลักดันนำ CSS Model ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานกับครอบครัวต่าง ๆ ในสังคมไทย เพื่อให้สมาชิกในทุกครอบครัวได้ตระหนักรู้และเห็นผลกระทบที่เกิดจากพฤติกรรมการล่วงละเมิดร่างกายและชีวิตกัน และสนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในทุกครอบครัวรู้และเข้าใจแนวทางบูรณาการการป้องกันปาณาติบาตด้วยพุทธกระบวนทัศน์ เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพและสุขภาพจิตของคนในครอบครัวมีชีวิตที่ประกอบด้วยความไม่เบียดเบียน มีแต่ความสุขสงบเป็นบรรทัดฐานของสังคม

1.3 ระดับบุคคล แม้จะเป็นเพียงสมาชิกส่วนเล็กที่สุดของสังคมแต่ถ้าสมาชิกส่วนเล็กนี้ได้สร้างปัญหาแล้วย่อมส่งผลโดยรวมต่อสังคมได้มากที่สุด ดังนั้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมล้างผลาญทำลายชีวิตกันจึงต้องเริ่มต้นการจัดการที่ตัวบุคคลก่อนเป็นสำคัญ ด้วยการนำ CSS Model ไปดำเนินการปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาบุคลิกภาพ สุขภาพจิต และปัญญา เพื่อการลด ละ เลิก ปัญหาเกี่ยวกับการล้างผลาญทำลายชีวิตกัน เมื่อปัญหาหมดสิ้นลง สังคมย่อมได้ความผาสุก ได้คุณภาพการดำเนินชีวิตในสังคมที่เจริญรุ่งเรืองทั้งด้านวัตถุและจิตใจควบคู่กันไป สามารถอยู่ร่วมกันได้ด้วยความสุขสงบ รักใคร่กลมเกลียวกัน ไม่แก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน ไม่ข่มเหงเบียดเบียนทำร้ายกัน มีจิตใจที่ประกอบด้วยความปรารถนาดีต่อกัน อันจะนำมาซึ่งความเรียบร้อย และสันติสุขต่อคนในสังคมไทยในที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็น ดังนี้

- 2.1 บูรณาการพุทธกระบวนทัศน์สำหรับขัดเกลากิจกรรมเบียดเบียนของผู้นำชั้นปกครอง
- 2.2 บูรณาการการป้องกันปัญหาฆาตกรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยด้วยพุทธกระบวนทัศน์
- 2.3 บูรณาการพุทธกระบวนทัศน์สำหรับบำบัดสุขภาพจิตของนักโทษในเรือนจำจังหวัดร้อยเอ็ด



References

- Atthaphat, C. (2007). *Ethics*. Bangkok: Ramkhamhaeng University Press.
- Buddhadasa Bhikkhu. (1977). *Morality and humanity*. Surat Thani: Dhammadana Foundation.
- Inthasara, W. (2019). *Morality Concentration Wisdom*. Samut Prakan: Kalyanatham Club.
- Jinng, P. (2014). *Public Mind Development among the Youths in Buddhist Approach*. (Doctoral Dissertation). Mahamakut Buddhist University. Nakhon Pathom.
- Maechee Wongphet Kongjan. (2012). *The Solution of the Family's Violence in Buddhist Scripture*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Mahamakut Buddhist University. (2016). *Tipiṭaka and Atthakathā Translated 91 Volumes*. Bangkok: Mahamakut Buddhist University Foundation under Royal Patronage.
- Muthukan, P. (1992). *Buddhism Part 1*. Bangkok: Mahamakut Buddhist University.
- Ngamjitcharoen, W. (2009). *Theravada Buddhism*. Bangkok: Thammasat University Press.
- Phoraksa, T., & Lerdtomornsakul, U. (2022). "Analysis of the Psychological and Sociological Perspectives on Serial Killers". *Journal of Wisdom the Political Science and Multi-Disciplinary Sciences*, 5(1), 207-220.
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2008). *Ethical Development*. Bangkok: College of Buddhism and Philosophy, Rajabhat Phranakhon University.
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2010). *Buddhist principles*. Bangkok: Beautiful Print.
- Phra Brahmaganabhorn (P. A. Payutto). (2012). *The Highest Benefit of this Life (Wisdom, Purity and Compassion Meet Here)*. Bangkok: Dhammadana.
- Phra Khrupaladsuvattanamethakul (Chaiyan Surbkrapan). (2013). *Integration of Modern Thais' Ways of Life with Buddhist Ethics*. (Doctoral Dissertation). Mahamakut Buddhist University. Nakhon Pathom.
- Phra Ratchawaramuni (Prayut Payutto). (1986). *Technology and Religion*. Bangkok: Komol Keemthong Foundation.
- Phra Wanlop Vajiravamsa (Detchphew). (2018). *A Comparative Study of the Abstention from the Destruction of Life (Pāṇātipātā) in Theravada Buddhism and Jainism*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Phramaha Khuntong Khemsiri (Kaewsamut). (2014). *The Moral Status and Rights of Animals in Theravāda Buddhism*. (Doctoral Dissertation). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Ayutthaya.
- Phramaha Suthon Yasasilo (Pholchob). (2014). *The Everyday Happy Living of Dhamma Practitioner according to Principles of Theravada Buddhist Philosophy*. (Doctoral Dissertation). Mahamakut Buddhist University. Nakhon Pathom.
- Phramaha Tawee Thānavaro (Onpusa). (1991). *The Killing and Ethical Problems in Buddhist Philosophy*. (Master's Thesis). Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Bangkok.

- Phramaha Waranon Thitanon (Nuan Kham). (2002). *The Relationship between the Five Precepts and Social Peace: An Analytical Study*. (Master's Thesis). Mahamakut Buddhist University. Bangkok.
- Phromtha, S. (1992). *Buddhism and Ethical Problems*. Bangkok: Phutthachat.
- Phromtha, S. (1998). *Buddhism and Ethical Issues: Prostitution, Abortion and Euthanasia*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Phromtha, S. (2011). *Death Justice*. Bangkok: Panya Journal Publishing House.
- Rahula, W. S. (1989). *What the Buddha Taught*. (Translated by Thipphakesorn, C. and team). Bangkok: Mahachulalongkorn Library.
- Rattanyu, S. (2007). *Criminal Process in Homicide Cases of the Death-Sentenced Prisoners*. (Master's Thesis). Srinakharinwirot University. Bangkok.
- Saengcharoensap, K. (2016). A Psychological Perspective on Criminal Behavior: A Case Study on Personality Theory of Nathan Leopold and Richard Loeb Cases. *Public Health & Health Laws Journal*, 2(3), 381-392.
- Somdej Phra Wanrat (Chun Brahmakutto). (2014). *The World Can Be Peaceful through Morality*. Bangkok: Office of the Director of the Royal Dharma Field.
- Somdet Phra Buddhaghosacariya (P. A. Payutto). (2018). *Sustainable Development*. Nakhon Pathom: Dhamma Donation for the Study of Dhamma.
- Somdet Phra Buddhaghosacariya (P. A. Payutto). (2022). *The Unheralded Value of the Vinaya the Buddhist Teachings on Social Discipline*. Bangkok: SKP Foundation.
- Somdet Phra Buddhaghosacariya (P. A. Payutto). (2022). *Three Tri*. Bangkok: Banjong Songwankunchai, Printed for Free.
- Somdet Phra Sangharaja (Charoen Suwatthanamahathera). (2006). *Buddhist Principles*. Bangkok: Mahamakut Buddhist University.
- Srisawat, S. (2016). *Relinquishment of Kodha according to Buddhaddhamma*. (Doctoral Dissertation). Mahamakut Buddhist University. Nakhon Pathom.
- Suwannabuppha, A. (1975). *Criminology Principles*. Bangkok: Thai Wattana Panich.
- Thongprasit, J. (1996). *Applied Philosophy Religion*. Bangkok: Compact Print.